

УДК 021:004.774.6 БЛОГ:004.738

Ліна Чернявська,

мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ

ПРЕДСТАВЛЕННЯ БІБЛІОТЕК У БЛОГАХ ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЯК ФАКТОР ПОКРАЩЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ У ВІРТУАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті йде мова про шляхи покращення комунікації між бібліотекою та її користувачами на прикладі участі бібліотек у мережевих співтовариствах. Аналізуються стратегії особливості такого спілкування на прикладі конкретних соціальних мереж («ВКонтакте», Facebook, Twitter) та бібліотечних блогів. Розглядається обговорення пошуку шляхів створення нового іміджу бібліотек у цифровому середовищі.

Ключові слова: бібліотека, Інтернет, блогосфера, соціальні мережі, «ВКонтакте», Facebook, Twitter.

Трансформація інформаційного масиву в цифрову форму привела до глобальних змін усєї системи інформаційних комунікацій. Сьогоднішні процеси глобалізації та інформатизації супроводжуються зростанням обсягів інформаційних потоків, інтенсивністю інформаційних обмінів, що висуває нові вимоги до інформаційно-комунікативної діяльності бібліотеки як суспільного інституту. Станом на жовтень 2012 р. в Україні налічувалося 19,7 млн регулярних користувачів Інтернету серед населення віком старше 15 років. Інакше кажучи, сьогодні доступ до Інтернету має вже половина мешканців України. Цікаво те, що кількість активних користувачів Інтернету (тобто таких, які виходять у мережу кожного або майже кожного дня) теж дуже суттєва – 34 % дорослого населення України чи 13,3 млн у віковій групі 21–45 років частка інтернет-користувачів вже досягнула 75 %, що відповідає середнім показникам країн ЄС. Українці досі користуються інтернетом переважно за допомогою стаціонарних комп'ютерів. Друге місце посідають ноутбуки і тільки на третьому – мобільні телефони та смартфони (за їх допомогою в Інтернет виходить всього 13 % користувачів). Серед інших тенденцій, притаманних українській інтернет-аудиторії, дослідники відзначають зростання популярності Інтернету серед користувачів старшого покоління, а також швидке зростання кількості користувачів серед сільського населення [1].

При цьому, станом на лютий 2012 р., 29,7 % українців використовують Інтернет для того, аби спілкуватися в соціальних мережах («ВКонтакте», Facebook, Twitter, LiveJournal і т. д.); 25,6 % – читають новини; 21,2 % – спілкуються за допомогою ICQ, Skype; 15,7 % – скачують/прослуховують аудіо; 20,1 % – скачують/проглядають відео; 14,7 % – скачують/переглядають фотографії або картинки; 14 % – листуються за допомогою електронної пошти; 9,8 % – читають інтернет-видання [2].

Бібліотеки дедалі активніше виходять у соціальні мережі – вид мас-медіа, що використовують набір онлайн-технологій для спілкування між собою користувачам Інтернету. Найбільш значні серед них – соціальні мережі та блоги. В «Однокласниках», «ВКонтакте», Facebook та Twitter існують сторінки сотень бібліотекарів, бібліотечних груп та бібліотек, де обговорюються професійні питання, налагоджуються контакти з читачами, відбувається обмін новинами. Бібліотеки аносують нові книги, оголошують конкурси, проводять онлайн-опитування. Усе це здійснюється й у бібліотечних блогах, які дають змогу зробити таке спілкування більш самостійним та творчим. Блог – веб-сайт, основний зміст якого – записи, що додають регулярно, зображення або мультимедіа, відкриті для читання й коментування. Невеликим бібліотекам, у тому числі й сільським блог може замінити бібліотечний сайт. Блоги мають різні цілі – від розвитку творчої активності читачів, ознайомлення з бібліотечними новинами, рекламування діяльності бібліотек в Інтернеті, до обговорення стратегії розвитку бібліотек у нинішньому цифровому середовищі та створення нових бібліотечних продуктів. Тобто створюється своєрідна медіа-платформа для налагодження в Інтернеті діалогу з читачами.

Сьогодні сформувалося стійке поняття «бібліотечна блогосфера» як відображення нової якості комунікаційного середовища бібліотек. «Бібліотечна блогосфера» (від англ. library blogosphere) – термін, побудований аналогічно терміну «ноосфера», який позначає сукупність усіх бібліотечних блогів як співтовариство або соціальну мережу.

Окремі аспекти участі бібліотек у соціальних мережах досліджували К. Василькова [14], Т. Бондаренко [3], А. Ваганов [4], Е. Генієва [5], А. Єрмаков, Р. Скорнякова [6], А. Кирилова [7], А. Кульман [8], В. Орлов [9], В. Степанов [10].

Проблемою блогів займалися такі дослідники: Е. Алябьева [19], О. Горошко [20], [21], Н. Курчакова [22], А. Попов [23], Н. Рогачева [24], R. Blood [25], Е. Gorny [26], S. Herring [27], М. Keren [28], F. Viegas [29], D. Winner [30]. Рівень реалізації потенціалу бібліотечних блогів

у контексті концепції «Бібліотека 2.0» досліджували Л. Трачук [31], А. Федоров [12, 13], Н. Сергєєва [32], О. Ліндемман [33], Д. Лоу [15] та ін.

Переважає більшість названих дослідників пов'язують участь бібліотек у соціальних мережах та блогах зі створенням нового іміджу бібліотеки, формуванням її стратегії виживання в умовах втрати монополії на інформаційне обслуговування, спричиненими якісними змінами у сфері виробництва та отримання будь-яких видів інформації. Сама ж стратегія на сьогодні перебуває у стадії розробки.

Серед конкурентів бібліотек – коштовні інтернет-колекції, наукові репозиторії (архіви), проекти інформаційних інтернет-гігантів. Мережа породила якісно нові можливості для професійного інформаційного обслуговування й одночасно глобальну зміну способу читання. На зміну паперовим прийшли електронні видання, стандартними засобами для читання стали цифрові пристрої. На думку президента «Російської бібліотечної асоціації» В. Фірсова, роль бібліотек у цифрову епоху буде скромнішою, аніж у книжкову, за рахунок засобів мобільного доступу до інформації. Але водночас значно зростає роль бібліотек як експертних організацій, що займаються відбором інформації, її цільовим розповсюдженням [11].

На II Всеросійській Неконференції бібліотечних блогерів «Бібліотеки в соціальних медіа: стратегії прориву» відбулася неформальна зустріч лідерів, що розробляють проекти на основі інтерактивних технологій. Ішла мова про єдиний медіа-простір й вплив блогосфери на життя бібліотечного співтовариства. Неконференція бібліотечних блогерів дала можливість учасникам обговорити співвідношення між традиційними й новими медіа, а також інформаційні процеси, які відбуваються в блогосфері й соціальних мережах. Сьогодні бібліотечна блогосфера виступає своєрідним «дзеркалом життя», що відображає як актуальні проблеми суспільства, так і думку про них бібліотечного співтовариства. Блоги стали повноправним джерелом контенту. Завдяки розвитку нового медіа-середовища змінюється інформаційний порядок денний, характер і спосіб реагування аудиторій. Бібліотечний сайт може перетворити просто відвідувача, що прийшов до бібліотеки (завдяки соціальним медіа) у споживача контенту, послуги або продукту. Читач шукає середовище, де в режимі реального часу готові відповідати на його запитання, надають більше інтерактивних можливостей і сервісів. Саме сучасні інтерактивні сервіси, що постійно розвиваються, перетворюють випадкового відвідувача сайту бібліотеки в постійного користувача. Блог бібліотеки – найкращий спосіб вираження «Я» самої бібліотеки. Блог

надає бібліотеці чудову можливість продемонструвати свій авторитет і давати поради (рекомендації), не вдаючись до зайвої повчальності. За допомогою блога можна запросити велику кількість людей, взяти участь у різних діалогах з бібліотекою, паралельно збільшуючи контакти в різних країнах.

Плюси бібліотечного блога:

1. Контент постійно оновлюється;
2. Контент, в основному, розбитий на пости (статті);
3. Пости представлені у зворотній хронології (нові зверху);
4. Можливість коментування.

Блог бібліотеки – це концентрація стратегії у сфері соціальних медіа. При цьому стратегія вбачається в просуванні корисного контенту й різних порад або рекомендацій (наприклад, що читати) й одержанні того ж самого взамін (зворотний зв'язок). Стратегія орієнтована на людей. Що ж стосується соціальних мереж, то за їх допомогою бібліотека завжди може ініціювати дискусію й залучати до неї користувачів. Соціальні медіа – це лише соціальний тип зв'язку. Але у блозі в бібліотеки є найбільша можливість бути собою. Бібліотекам необхідно бути доступними, але перш ніж розпочинати просування своїх бібліотек у соціальних медіа, необхідно скласти грамотний стратегічний план, у якому будуть прописані цілі, завдання, площадки. Якщо недостатньо серйозно поставитися до розробки стратегії, то в результаті можна отримати неприємні наслідки, втрату користувачів, а також негативні відгуки в соціальних медіа [12].

Численні бібліотечні блоги, які існують сьогодні в Україні, Росії та інших країнах СНД, зазвичай тісно пов'язані між собою. Блогери читають і коментують один одного, посилаються на думки колег і в такий спосіб створюють свою субкультуру. Це є однією з основних відмінностей блогів від звичайних веб-сторінок та інтернет-форумів: блоги, які пов'язані між собою, можуть становити динамічну всесвітню інформаційну оболонку.

Головним у блогінгу, на думку багатьох дослідників, є рівноправність учасників у мережі. Для того щоб бути успішним, необхідний лише актуальний, цікавий контент – зміст блога – правильні стратегії його подачі. Особисті блоги співробітників тієї чи іншої бібліотеки мають величезний, практично необмежений потенціал у поширенні відомостей, знань, ведення діалогу, просуванні продуктів і послуг і, головне, в організації двосторонньої комунікації. Розуміючи це, бібліотечні фахівці стали створювати особисті блоги, блоги-проекти.

Існує принципова відмінність блогів і соціальних мереж від Інтернету в цілому, яка виражається у ставленні до отримуваної інформації. Інтернет дає користувачам, як правило, анонімну інформацію або інформацію від лідерів думок – журналістів, відомих осіб, які мають певну репутацію у суспільстві. Цінність рекомендацій у блогосфері, соціальній мережі – у тому, що подивитися фільм або прочитати книгу радять саме друзі або колеги, до яких пересічний користувач, як правило, ставиться з більшою довірою, аніж до експертів і фахівців. Сьогодні користувач говорить «я хочу», бібліотека повинна відповідати – «у нас краще». Користувач же приймає рішення на основі власного досвіду, порад друзів, бібліотечної реклами.

Таким чином бібліотечні блоги дають можливість:

- створювати площадки для користувачів (читачів), які залучені із соціальних мереж і більшість з яких лояльні саме до блогів, а не до офіційних бібліотечних сайтів;

- використовувати інструменти й методи комунікації та просування в Інтернеті, які некоректні для корпоративного бібліотечного сайту, але оптимально підходять під формат корпоративного бібліотечного блога;

- створювати корпоративні ресурси з достатньою кількістю тематичного контенту, що оптимізований під пошукові системи (тобто який регулярно додається), що дає змогу постійно залучати цільових відвідувачів та привертати їхню увагу до бібліотеки;

- вибудовувати зв'язок з користувачем (читачем) через передачу відчуттів особистісного аспекту співробітників і внутрішнього життя бібліотеки;

- доносити до аудиторії позицію бібліотеки в неофіційному вигляді.

Блог – це одночасно і офіційна, і неофіційна позиція;

- тестувати нові ідеї.

Впровадження й комплексне використання бібліотечного сайту, блога, соціальних мереж і медіа дасть можливість грамотно й ефективно позиціонувати бібліотеку в інформаційному просторі.

Для реалізації цих завдань представлено проект «Пульс бібліотечної блогосфери» (www.biblionation.ru), який розроблений під керівництвом Е. Єгорова, – це розподіл уваги бібліотечних блогерів до тих або інших тем у часі. Його головна мета – актуальний моніторинг інформаційного простору бібліотечного життя. Завдання – збір та аналіз статистичних даних різних інформаційних джерел, у тому числі блогосфери, агрегація анонсів статей і заміток з бібліотечної справи та іншої відкритої інфор-

мації (законо, коментарі фахівців, прес- і пост-релізи конференцій, новини тощо), створення трафіку для цікавих статей.

Використовуючи дану систему, можна відслідковувати настрої бібліотечної блогосфери (найбільш коментовані записи, найцікавіші пости), відображати рейтинги блогерів, виявляти тренди.

У перспективі планується випуск щомісячного дайджесту, у якому будуть публікуватися найцікавіші повідомлення, різні статистичні дані [13].

Тож сьогодні в бібліотечному середовищі існує розуміння виходу бібліотечних установ у соціальні медіа, адже для представництва бібліотеки в Інтернеті лише самого сайту недостатньо. Сайт – це офіційна сторінка бібліотеки, яка містить багато корисної інформації для читачів, партнерів. Водночас на головній сторінці сучасного бібліотечного сайту містяться іконки соціальних медіа, що приводять на нього користувачів із соціальних мереж. Це додає інтерактивності бібліотеці, надає їй додаткових маркетингових інструментів.

Але для того, аби ефективно використовувати нові можливості, бібліотеки мають опанувати нові форми ведення неформальних ділогів із читачами, співпраці з книжковими товариствами в Інтернеті. Соціальні медіа можуть допомогти бібліотекам лобювати свої інтереси в суспільстві, залучити користувачів до обговорення й підготовки бібліотечних подій, а не лише запрошувати на різні заходи. Соцмедіа надають можливість ефективно вирішувати різні бібліотечні проблеми шляхом обговорення їх у Інтернеті з колегами, експертами та користувачами бібліотек. Останнє є дуже важливим, адже саме для користувачів бібліотеки, власне, і працюють. Але швидкого результату й істотного збільшення кількості нових читачів від цієї роботи очікувати не варто – статистика показує, що перетворення користувачів інтернет-співтовариств у споживачів послуги не перевищує 1%. Тобто присутність бібліотек у соціальних мережах – це в першу чергу інструмент піару, спрямований на збільшення лояльності, створення нового іміджу, залучення нових партнерів [14].

Але ж як має діяти бібліотека в нових умовах? На думку професора Стратклайдського університету (Великобританія) Д. Лоу, бібліотекарів завжди вирізняла чітка й строга етика обслуговування, побудована на всебічній підтримці користувача, який переступив поріг бібліотеки – фізичний чи електронний. У нових умовах успіх бібліотеки залежатиме від уміння сформувати такі сервіси, які зроблять бібліотеки та їхні фонди доступними для користувача саме тоді й там, де йому потрібно. Огляд 2009 р. Ithaka Report містить прикрий висновок про те, що у зв'язку із зміною методів отримання наукової інформації, наукові бібліотеки

дедалі більше виключаються з процесу досліджень, унаслідок чого вони ризикують втратити релевантність в одній зі своїх головних функцій. Дослідження в рамках проєкту CIBER (Centre for Information Behaviour and the Evaluation of Research) продемонстрували, що існують реальні потреби, які можуть бути задоволені шляхом підготовки користувачів, тобто їх навчання шляхам і методам пошуку потрібної інформації, і що користувачі не настільки компетентні в обробці інформації, як їм це здається.

Навіть бібліотеки розвинутих країн світу, які однимим з перших почали застосовувати комп'ютерні технології майже 50 років тому, не зуміли оцінити потенціал й вплив Інтернету. Тому дуже прикритим виявилось відкриття, що в реальному світі бібліотеки опинилися не в центрі, а на периферії цифрових світів своїх користувачів. Статистика трафіка до бібліотечних веб-сайтів нагадала про те, що колись було названо «позолоченими динозаврами». Користувачі, зазвичай, уникали складні бібліотечні послуги, надаючи перевагу простоті пошуку в Google. Тим більшою прикритістю стало визнання того факту, що такі компанії, як Amazon або такі консорціуми, як Abebooks, здатні скласти інформацію й сервіси таким чином, який відповідає потребам користувача, а не створює додаткові проблеми для нього.

У зв'язку з цим наголошується на більш тонкому й чіткому розумінні основних факторів впливу на користувача ще до розробки якихось конкретних інструментів. Сьогодні бібліотеки й бібліотекарі намагаються ефективно використовувати соціальні мережі, але одиниці з них зуміли збагнути розвиток цих величезних суспільних сил. Мережевий колективізм, соціальні мережі й популярні типи програмного забезпечення змінюють образ мислення людей, обробку й поширення інформації й ставлять запитання: як по суті можна проявити оригінальність у світі, де цінується «мультикомпонентний продукт» і вважається, що він важливіший за знання його первинних елементів. Але такі концептуальні ідеї у професійній бібліотечній літературі глибоко не обговорюються, тоді як в інших галузях вони серйозно продумуються.

Бібліотеки із задоволенням беруть участь у будь-якому новому додатку (від Facebook до Second Life), можливо, без розгляду зміни філософії обслуговування у порівнянні з концепцією про те, що треба «бути там, де перебуває користувач». У результаті окремі фахівці стають активними прибічниками конкретних технологій, які, по суті, є механізмом доставки існуючого старого контенту, а не вивчають внутрішню цінність нових додатків й не бажають відмовлятися від того, що є суто персональним підходом. Однак існують приклади позитивного практичного досвіду й продуманого підходу.

Окремі фахівці вважають, що ключовими факторами соціальних мереж для бібліотек є:

- такі різновиди додатків, у яких користувач може самостійно створювати контент;
- технології об'єднання й оповіщення, які пов'язані з розповсюдженням новин;
- культура відкритості, яка робить контент доступним для розповсюдження й повторного використання;
- культура довіри, яка підтримує розповсюдження контенту, обговорення й внесення зауважень;
- сервіси соціальної співпраці, які допомагають розповсюджувати зображення, доповіді й коментарі;
- соціальні мережі, які надають можливість будь-кому реалізувати вищезазначені підходи.

Принцип концептуального мислення має стати необхідною передумовою будь-якого рішення з вибору необхідного інструмента з багатьох наявних. В іншому випадку бібліотеки ризикують й надалі захарачувати Інтернет неактивними бібліотечними блогами, нежиттєздатними співтовариствами віртуальної бібліотеки, застарілими сторінками Facebook і твітами, які читають лише інші бібліотекарі.

Зрозуміло, що створення соціальних мереж (які прийнято сукупно називати Web 2.0) серйозно вплинуло на методи, за допомогою яких спілкуються користувачі, і на те, яким чином вони шукають інформацію для вирішення своїх завдань. Небезпека для бібліотек полягає в тому, що як тільки вони опанують ці нові технології, то виявиться, що користувачі перейшли на наступний технологічний рівень. Тобто бібліотекам необхідно розробити нове теоретичне або філософське розуміння їх власної ролі в підтримці користувачів у нових умовах безвідносно до того конкретного продукту, який вони сьогодні мають.

Нині найбільш правильним підходом, на думку Д. Лоу, є огляд нових технологій як нових просторів, куди поставляються нові види інформації, а не як нових видів спілкування. Тобто бібліотекам бракує активного філософського обговорення в рамках бібліотечної професії [15].

Пошуком ефективної стратегії виходу бібліотек у соцмережі та блоги займаються й на теренах СНД. Бібліотечна блогосфера – дуже креативне середовище, навесні минулого року російські блогери організували лібмоб «Як пройти до бібліотеки?», улітку провели Парад бібліотечних блогів, а восени – Всеросійську неконференцію бібліотечних блогерів у Єкатеринбурзі.

Бібліотечні блогери, з метою допомоги новачкам у створенні й веденні блогів, створили спеціальний консультативний ресурс «Підвішені блоги», організували школи бібліотечних блогерів у Єкатеринбурзі, Новосибірську, Волгограді.

Особливий вид блогів – мікроблог – Twitter, повідомлення в якому не можуть перевищувати 140 символів. Завдяки цьому він короткий і оперативний. На думку багатьох бібліотекарів, ця технологія дає можливість швидко й без посередників одержувати будь-яку інформацію, налагоджувати оперативні контакти. Twitter може використатися для різних цілей: довідкова служба, місцеві й національні новини, бібліотечні новини, реклама нових книг, послуг, графік роботи бібліотеки, оголошення, двохстороння комунікація.

Відмінний приклад спільного проекту російських бібліотечних колег – портал «Вікісибіріада» – вільний ресурс для колективної роботи бібліотекарів, педагогів-красзнавців, дітей та молоді над створенням, розміщенням і збереженням матеріалів Сибірського регіону.

Стає популярним серед бібліотек і YouTube – найбільший в Інтернеті відеохостинг. Тут можна публікувати звіти про цікаві бібліотечні події, буктрейлери (відео анотації книг – у ролик у не більше 3 хв де інформація про книгу подається так, що відразу хочеться взяти її для читання). Тож діапазон використання соціальних медіа бібліотеками значний [14].

Вітчизняні бібліотеки також усвідомлюють наявність недостатньої поінформованості суспільства про послуги, які вони надають і для виправлення цього становища пропонують активніше користуватися можливостями соцмереж і блогів. Оскільки переважна частина молоді проводять по декілька годин на день у соціальних мережах, створення тематичних груп, присвячених бібліотекам, їх життю та модернізації, допоможуть зацікавити потенційного читача та донести до нього інформацію. Для поширення інформації щодо змін у діяльності бібліотек та різних заходів, також можна використовувати блогосферу, тому що чимала кількість людей ведуть власні блоги та онлайн-щоденники на безкоштовних інтернет-платформах. Не кожна людина, яка не є користувачем бібліотеки, буде проглядати сайт цього закладу. А ось читати цікаві події у мережі молодіжних онлайн-ресурсів, чи на сервісі миттєвих повідомлень Twitter – скоріше за все, буде. Більш того, цікаві новини спонукатимуть до того, аби читач вийшов на офіційний сайт бібліотеки, а потім став її реальним відвідувачем. До того ж можливість підписки на новини сайту, оновлення рубрик, дадуть змогу відвідувачам бібліотеки отримувати інформацію, не заходячи на сам сайт, адже не всі користувачі

регулярно відвідують сайти, але майже всі регулярно перевіряють електронну пошту [16].

Сьогодні блоги в українському інформаційному просторі стали дуже популярними. Це пояснюється декількома чинниками. По-перше – це мобільність блогу, адже публікуватися в Інтернеті таким чином дуже легко. По-друге – це доступність блогу, адже інформація, опублікована в Інтернеті, є доступною для всіх. Окрім того, існують декілька безкоштовних систем блогування, де будь-хто може зареєструватися та вести свій блог, не докладаючи особливих зусиль. До того ж блоги періодично скануються пошуковими системами, такими як Google, Yahoo! та ін. Тому блоги виконують значну роль у створенні інформаційного простору суспільства, реалізації свободи слова та й просто в обговоренні різноманітних тем поміж людьми.

Аналізуючи українські «бібліотечні» блоги – блоги, створені в бібліотеках та/або присвячені бібліотечній проблематиці, зокрема інформаційно-просвітницький блог для бібліотекарів «Творчість та інновації в українських бібліотеках» (<http://libinnovate.wordpress.com/>) – модератор В. Пашкова, віце-президент Української бібліотечної асоціації, – зазначає, що деякі з них ведуться для читачів, а деякі – для бібліотекарів. Часом бібліотекарям не вдається визначити свою аудиторію, і блог перетворюється на дошку оголошень і повідомлень. Зацікавленість викликають ті блоги, що ведуться вмотивованими людьми, які чітко визначили своє завдання, проблематику та аудиторію. Тоді такі блоги мають своїх постійних відвідувачів. Найскладніше, підсумовує В. Пашкова, – залучити аудиторію для обговорення постів.

На жаль, сьогодні відсутній єдиний реєстр (у будь-якій формі) українських бібліотечних блогів. Найповніший список з наразі існуючих українських і російських блогів подає «Бібліоміст». Серед 131 бібліотечних блогів, представлених у ньому, є як вітчизняні, так і зарубіжні блоги, серед яких можна виділити авторські (блог Т. Ярошенко «Могилянська Бібліотекарка», К. Єфимової – «Мышь библиотечная», «Пан бібліотекар», блог бібліотекаря с. Грем'яче, Острозького р-ну, Рівненської обл. Л. Лаптевої «Я – бібліотекарка!» та ін.), і корпоративні (блоги бібліотек, їхніх об'єднань, відділів – Блог Могилянської Бібліотеки, «Библиотека без барьеров» – неофіційний блог Центру для читачів з особливими потребами Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Гончара, «Библиотеки и молодежь» – блог Російської державної бібліотеки для молоді, «Рок-н-ролл в библиотеке» – блог про автоматизацію бібліотек, бібліотеки, читачів, про наше теперішнє та майбутнє, блог

Відділу краєзнавства ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва та ін.). Якщо спробувати класифікувати типи бібліотечних блогів української блогосфери, то, окрім авторських та корпоративних блогів, можна виділити такі групи:

– блоги, призначені для професійного розвитку бібліотечних фахівців: <http://rdob-blog.ucoz.ua/> – «Libr.Net» (методичний блог Рівненської державної обласної бібліотеки), <http://bibliote4.nuj-autoban.blogspot.com/> – «Бібліотечний автобаз» (програми «Бібліоміст»), <http://metodist-biblioteki.blogspot.com/> – «Методист библиотеки» – (блог научно-методического отдела Харьковской государственной научной библиотеки им. В. Г. Короленко), <http://bibmaf.blogspot.com/> – «Бібліомафія» (шкідливі поради для бібліотечно-блогерської громади та ін.). У них анонуються важливі для бібліотек заходи, акції, подаються звіти про проведену методичну роботу, інформація про досягнення в галузі медіа-технологій, пропонуються для обговорення проблемні питання бібліотечної роботи тощо. У цій групі блогів спостерігається значна кількість коментарів від читачів-бібліотекарів, які зацікавлені в професійному самовдосконаленні;

– блоги відділів бібліотек: <http://artlibraryblog.wordpress.com> – LIBRARY ART BLOG – блог відділу мистецтв Київської міської спеціалізованої молодіжної бібліотеки «Молода гвардія»; <http://artsvitluca.blogspot.com> – Art-світлиця – Блог відділу літератури з мистецтва Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки та ін.; <http://texknuga.blogspot.com> – «Світ очима технічної книги» – блог відділу технічної літератури Тернопільської ОУНБ, <http://technoec.blogspot.com/> – блог техніко-економічного відділу Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка «Світ науки, техніки та економіки» та ін. Ці блоги інформують користувачів про заходи, що відбуваються в бібліотеках, анонси подій, нові надходження у відділи, популярні публікації з тематики відділів. На жаль, коментарів до постів у цій групі блогів майже немає;

– бібліотечні блоги, орієнтовані на дітей, молодь та їхніх батьків, вчителів: <http://detidnepra.blogspot.com/> – блог Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей; <http://detbiblioteka.blogspot.com/> – Блог районної дитячої бібліотеки Сімферопольської ЦБС; <http://shbic.blogspot.com/> – Блог Шкільного бібліотечно-інформаційного центру, Шкарівська ЗОШ І-ІІІ ст. та ін. Пости цієї групи блогів коментуються досить жваво як дітьми, так і дорослими.

Найбільш коментованими є бібліотечні блоги, що містять інформацію про інновації в установах, їх розвиток за кордоном, продукти і послуги, які можна запровадити в українських бібліотеках.

Серед тем, які активно обговорюються в українській бібліотечній блогосфері, – проблема реалізації ініціативи відкритого доступу та проблеми самоархівзації робіт, проблеми представлення бібліотек у соціальних мережах («Пан бібліотекар»), програми популяризації читання, проблеми університетської науки, авторського права, наукової комунікації в цифрову епоху («Могілянська бібліотекарка»). Бібліотечні блоги також представляють й обговорюють нові видання, які можуть зацікавити як бібліотечних фахівців, так і користувачів бібліотек.

Тож, аналізуючи діяльність книгозбірень у цьому напрямі, можна констатувати, що бібліотеки дедалі більше використовують нові можливості для просування своїх послуг, ресурсів, підтримки інтересу до бібліотеки, книги, читання. Кожна бібліотека використовує ті соцмережі, які є найбільш популярними в місцевій спільноті. Так, наприклад, серед центральних книгозбірень Рівненщини свою присутність у блогосфері засвідчили п'ять закладів: Сарненська, Рокитнівська, Рівненська, Костопілька районні та Кузнецовська міська бібліотеки. Блог останньої діє близько року і має чимало прихильників. Учасниками соціальних мереж, зокрема «ВКонтакте», стали дев'ять книгозбірень: Гошанська, Рокитнівська, Костопільська, Млинівська центральні бібліотеки, сільські філії: с. Студянка Дубенського р-ну, с. Грем'яче Острозького р-ну, с. Переходичі Рокитнівського р-ну, міські філії: № 9 м. Рівне та бібліотека мікрорайону Будівельників м. Кузнецовськ. Єдина серед закладів – Острозька ЦРБ використовує сайт соціальної мережі «Однокласники» для спілкування з читачами і не тільки. Сторінка бібліотеки має близько 300 прихильників, а це: користувачі бібліотеки, представники органів місцевої та районної влади, працівники Острозьких музеїв, журналісти місцевої преси, бібліотеки України та Росії, острожани, що проживають на даний час за кордоном та ін. Бібліотека є учасником 13 груп: «Бібліоміст», «Отличный библиотекарь», «Библиотекари», «Острожани», «Библиотекарь – это звучит!», «Школа библиотечного лидерства» та ін. На сторінці розміщено 331 фото, зокрема, 14 альбомів, таких як: «Громадські обговорення», «Відкриття Тижня дитячого читання», «Топ-10 незвичайних бібліотек світу», «Острог. Стежками рідного краю», «Час читати» (книги, які бібліотека рекомендує прочитати), «В новий рік з книгою» (Акція, під час якої друзі бібліотеки надсилали на електронну адресу своє фото на дану тему, таким чином був сформований альбом), «365 днів навколо книги» (нетрадиційний звіт-атлас перед користувачами) та ін. Усі фото оцінюються та коментуються. Анонси, новини та події висвітлюються в «статусах».

Цікавим є приклад використання вікі-середовища в бібліотечній роботі. Так, сільська філія с. Грем'яче стала учасником проекту

«Вікіпедія», створивши енциклопедичну статтю про населений пункт та сучасну бібліотеку. В окремих розділах вікі-енциклопедії присутня інформація про район/місто, а в межах статті є гіперпосилання на офіційні сайти бібліотек: Дубенська центральна районна та міська бібліотеки, Радивилівська районна та Спасівська сільська книгозбірні Здолбунівського р-ну.

Зважаючи на те, що книгозбірні нещодавно почали використовувати платформи соціальних мереж для спілкування, рекомендації та популяризації книги, бібліотеки та нових послуг, говорити про успішні показники ще зарано. У кожного свій шлях та власні унікальні прийоми роботи з інтернет-аудиторією. У цьому можна переконатися, переглянувши сторінки бібліотек [17].

Бібліотеки почали активно використовувати можливості блогів та соцмереж для інформування громадян про діяльність державних органів влади. Так, Українська бібліотечна асоціація з 2009 р. впроваджує проект ПСП II зі створення пунктів доступу громадян (ПДГ) до інформації органів державної влади у бібліотеках України. Мережа ПДГ започаткована Українською бібліотечною асоціацією в рамках гранту Програми сприяння Парламенту України II (ПСП II) за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID); діяльність Мережі ПДГ координується УБА у партнерстві із ПСП II. Пункти доступу громадян – це інформаційні центри, відкриті в бібліотеках України, де громадяни мають можливість отримати інформацію органів державної влади та дізнатись, яким чином можна долучитись та впливати на законодавчий процес. Проект Програми сприяння Парламенту II «Створення Мережі Пунктів Доступу Громадян до інформації органів державної влади» впроваджується у тісній співпраці з українським партнером – Українською бібліотечною асоціацією. Станом на 16 квітня 2013 р. ПДГ діють у 837 бібліотеках, створюючи цілу мережу, яка охоплює всі регіони України. Діє мережевий блог: <http://govinfolibrary.wordpress.com/> та сторінки мережі ПДГ на Facebook:<http://on.fb.me/xHNrY0> та Twitter:https://twitter.com/#!/PDG_UBA. Доречі, мережевий блог ПДГ публікує випуски бюлетенів від Національної юридичної бібліотеки (НЮБ) Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського «Громадська думка про правотворення» та видання інформаційно-аналітичних бюлетенів Фонду Президентів України Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського «Науково-інформаційні ресурси про президентів та інститут президентства», «Україна у відгуках зарубіжної преси» та «Інститут президентства в системі сучасних міжнародних відносин».

Крім того, Українська бібліотечна асоціація має три блоги УБА, сторінку на Facebook та у Twitter. Зокрема, підтримуються блоги «Творчість та інновації в українських бібліотеках», блог УБА з адвокатури [18]. Служба інформаційно-аналітичного забезпечення СІАЗ НБУВ представлена в соціальній мережі «ВКонтакте» з 2013 р. (<http://vk.com/public.phpsiaz>). На сторінці можна знайти інформаційні та аналітичні матеріали про актуальні питання наукового, соціально-економічного, політичного, законотворчого життя країни.

Підсумовуючи сказане, можна зауважити, що українські бібліотечні установи лише починають виходити в соцмережі та створювати блоги. Ця справа для вітчизняного бібліотечного середовища нова. Просування ресурсів та інформаційних сервісів бібліотеки відбувається поступово і успіх у цій справі можливий лише за умови здійснення методичної роботи – тобто треба мати її стратегію і технологію, а також проводити постійний аналіз статистичних даних про загребуваність тематичних розділів видань, що наявні в книгозбірнях, видів видань (книги, довідники, автореферати дисертацій, періодика тощо) різними категоріями користувачів й у разі необхідності коригувати дії.

Список використаних джерел

1. Кількість користувачів Інтернету в Україні досягнула майже 20 мільйонів [Електронний ресурс] // Українська блогосфера. – 01.11.2012. – Режим доступу: <http://blogosphere.com.ua/2012/11/01/ukrainian-internet-user-stats-2012/>. – Назва з екрана.
2. Соціологи з'ясували, що українці роблять в Інтернеті [Електронний ресурс] // Тиждень.ua. – 2012. – 29.02. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/43684>. – Назва з екрана.
3. Бондаренко Т. О. Популяризація науки у вітчизняному медіа-просторі [Електронний ресурс] / Т. О. Бондаренко. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2012_1/files/SC112_06.pdf. – Назва з екрана.
4. Ваганов А. Нужна ли наука для популяризации науки? [Электронный ресурс] / А. Ваганов // Наука и жизнь. – 2007. – № 7. – Режим доступа: <http://www.nkj.ru/archive/articles/11016>. – Загл. с экрана.
5. Генієва Е. Ю. Библиотека как центр межкультурной коммуникации [Электронный ресурс] / Е. Ю. Генієва. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/biblioteka-kaktsentr-mezhkulturnoi-kommunikatsii>. – Загл. с экрана.

6. Ермаков А. Вторая жизнь библиотек [Электронный ресурс] / А. Ермаков, Р. Скорнякова. – Режим доступа: <http://www.osp.ru/os/2011/02/13007694/>. – Загл. с экрана.

7. Кириллова А. В. Маркетинговые коммуникации для библиотеки: информационная культура и разрушение стереотипов [Электронный ресурс] / А. В. Кириллова. – Режим доступа: <http://elib.bsu.by/handle/123456789/23373> – Загл. с экрана.

8. Кульман А. Н. Необрэндинг: от эмоций – к чувствам! [Электронный ресурс] / А. Н. Кульман // Маркетинг в России и за рубежом. – 2010. – № 5. – С. 88–97. – Режим доступа: <http://alexkulman.livejournal.com/762.html> – Загл. с экрана.

9. Орлов В. В. PR-технологии в управлении имиджем библиотеки [Электронный ресурс] / В. В. Орлов. – Режим доступа: http://www.dissercat.com/content/pr-tekhnologiiiv-upravleniimidzhem-biblioteki?_open-stat=cm-VmZXJ1 bi5 jb207 bm9 kZTthZDE7#ixzz2 lh9 LfOv2. – Загл. с экрана.

10. Степанов В. К. Библиотека и цифровые коммуникации: угроза существованию или новые возможности? [Электронный ресурс] / В. К. Степанов. – Режим доступа: http://www.vadimstepanov.ru/f_texts/minsk_01.htm. – Загл. с экрана.

11. Белякова А. Выживут ли библиотеки в цифровую эпоху? [Электронный ресурс] / А. Белякова // Просвещение. – 2011. – 22.09. – Режим доступа: <http://prosvpress.ru/2011/09/vyizhivut-li-biblioteki-v-tsifrovuyu-epohu/>. – Загл. с экрана.

12. Федоров А. Неконференция библиотечных блогеров (#НЕКОНФА2) состоялась [Электронный ресурс] / А. Федоров. – Режим доступа: <http://ideafor.info/?p=6351>. – 2012. – 4.10. – Загл. с экрана.

13. Федоров А. «Помощь зала», или в чём феномен библиотечного блогинга? [Электронный ресурс] / А. Федоров // Университетская книга. – Июнь 2012. – С. 27–30. – Режим доступа: <http://www.unkniga.ru/biblioteki/bibdelo/557-pomosch-zala-bibliotechny-bloging.html>. – Загл. с экрана.

14. Василькова Е. Библиотеки как СМИ [Электронный ресурс] / Е. Василькова // Современная библиотека. – 2012. – 2.07. – Режим доступа: <http://sbiblioteka.blogspot.com/2012/07/blog-post.html>. – Загл. с экрана.

15. Лоу Д. Библиотеки в цифровую эпоху: воплощая будущее: Доклад на заседании «Перспективы на 2020 год: планы инноваций, сервисы и инструменты» Секции менеджмента и маркетинга совместно с Секцией вузовских и научных библиотек ИФЛА в ходе 77-й Генеральной конференции ИФЛА (13–18 авг. 2011 г., Сан-Хуан, Пуэрто-Рико)

[Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.gpntb.ru/ntb/ntb/2012/5/ntb_5_9_2012-лоу.pdf. – Загл. с экрана.

16. Новый взгляд на розвиток сучасної бібліотеки [Електронний ресурс] // Информационный Хмельницкий. – 2013. – 03.02. – Режим доступа: http://km-city.blogspot.com/2013/02/blog-post_3.html). – Назва з екрана.

17. Бібліотеки Рівненщини та соціальні мережі [Електронний ресурс] // Libr.Net. – 2012. – 09.04. – Режим доступа: http://rdob-blog.ucoz.ua/news/biblioteki_rivnenshhini_ta_socialni_merezhi/2012-04-09-231). – Назва з екрана.

18. Звіт Президії Української бібліотечної асоціації про роботу у 2010–2012 роках [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступа: http://ula.org.ua/fileadmin/uba_documents/others_documents/doc_for_ubadoc/Shevchenko_Zvit_UBA_2012.pdf). – Назва з екрана.

19. Алябьева Е. О социальных функциях блогов в современной России / Е. Алябьева // Личность и межличностное взаимодействие в сети Internet. Блоги : новая реальность; [под ред. Волохонского В. Л., Зайцевой Ю. Е., Соколова М. М]. – СПб. : Издательство СПбГУ, 2006. – С. 40–46.

20. Горошко Е. И. Теоретический анализ Интернет-жанров: к описанию проблемной области [Электронный ресурс] / Е. И. Горошко // Текстология.Ru. – Режим доступа: <http://www.textology.ru/article.aspx?ald=77>. – Загл. с экрана.

21. Горошко Е. И. Лингвистика Интернета: формирование дисциплинарной парадигмы [Электронный ресурс] / Е. И. Горошко // Текстология.Ru. – Режим доступа: <http://www.textology.ru/article.aspx?ald=76>. – Загл. с экрана.

22. Курчакова Н. Формы самопрезентации в блогах / Н. Курчакова // Личность и межличностное взаимодействие в сети Internet. Блоги: новая реальность; [под ред. Волохонского В. Л., Зайцевой Ю. Е., Соколова М. М.]. – СПб. : Издательство СПбГУ, 2006. – С. 132–163.

23. Попов А. В. Спроси блогосферу. Ч. 1 [Электронный ресурс] / А. В. Попов. – Режим доступа: <http://blogbook.ru/2007/07/22/sprosi-blogosferu-chast-1>. – Загл. с экрана.

24. Рогачева Н. Б. Новые приоритеты в русском Интернет-общении: на материале жанра блога [Электронный ресурс] / Н. Б. Рогачева // Жанры речи : сб. науч. ст. – Саратов : Наука, 2007. – Вып. 5. Режим доступа: http://www.sgu.ru/files/nodes/75356/rogacheva_5.zip. – Загл. с экрана.

25. Blood R. Weblogs : A History and Perspective [Electronic resource]

/ R. Blood. – Mode of access: http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html, 2000. – Title from the screen.

26. *Gorny E.* Russian LiveJournal: National specific cs in the development of a virtual community [Electronic resource] / E. Gorny. – Mode of access: http://www.ruhr-uni-bochum.de/russ-cyb/library/texts/en/gorny_rljl.pdf, 2004. – Title from the screen.

27. *Herring S. C.* Bridging the Gap : A Genre Analysis of Weblogs [Electronic resource] / S. C. Herring, E. Wright, L. A. Scheidt, S. Bonus // Proceedings of the 37 th Hawaii International Conference on System Sciences, 2004. – Mode of access: <http://www.computer.org/csdl/proceedings/hicss/2004/2056/04/205640101b.pdf> – Title from the screen.

28. *Keren M.* Blogosphere : The new political arena [Electronic resource] / M. Keren. – Mode of access: <http://www.lexingtonbooks.com/Catalog/SingleBook.shtml> – Title from the screen.

29. *Viegas F. B.* Bloggers' expectations of privacy and accountability : An initial survey [Electronic resource] / F. B. Viegas // Journal of Computer-Mediated Communication. – 2005. – №10(3), article 12. – Mode of access: <http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue3/viegas.html> – Title from the screen.

30. *Winer D.* The history of weblogs [Electronic resource] / D. Winer. – Mode of access: <http://newhome.weblogs.com/historyOfWeblogs>, 2002. – Title from the screen.

31. *Трачук Л.* Бібліотечний блог як прояв концепції «Бібліотека 2.0» / Л. Трачук. – 2012. – Вісн. Кн. палати. – № 9. – С. 22–25.

32. *Сергеева Н.* Блогосфера и «литературные штучки» : социальные сети и профессиональное общение / Н. Сергеева // Библиотека. – 2011. – № 10. – С. 10–12.

33. *Линдеман Е.* Деятельность библиотек и библиотекарей в блогах и социальных сетях как фактор влияния на востребованность библиотеки современным обществом [Электронный ресурс]: Всероссийская научно-практическая конференция «Фонды библиотек в цифровую эпоху»: традиционные и электронные ресурсы, комплектование, использование. – 19–23 марта 2012 г. Санкт-Петербург, РНБ. – Режим доступа: <http://www.slideshare.net/ElenaLindeman/2012-12157809>. – Загл. с экрана.